

Om Muligheden af en egentlig Folkeforsikring.

Foredrag af

Postmester i Aalborg V. Kjørboe.

Man hører undertiden den Anskuelse fremsat, at vi Danske skulde være et meget lidet sparsommeligt Folk, og der er vel ogsaa noget sandt deri, men efter den Erfaring, som jeg har gjort, er der dog en Samfundsklasse, og det en af de allertalrigste, for hvilken den ikke kan siges at gælde, nemlig Husmandsstanden ude paa Landet, altsaa de selvstændige Besiddere eller Brugere af en mindre Jordlod, som enten helt kan give Vedkommende og hans Familie Underholdet eller i alt Fald afgive et nogenlunde betydeligt Bidrag dertil. Jeg har fra forskellige Sider hørt Lovtaler over den Grad af Nøjsomhed og Arbejdsomhed, som udvises af Personer af Landalmuen, der i Hedeegne eller paa lignende Steder tage fat paa Opdyrkningen af et Stykke Hede, Mose eller Kær, og Folk, der ved deres Virksomhed ere komne i nærmere Berøring med Husmandsstanden i det hele, kunne ikke noksom rose denne Klasse Medborgere, dels for den Sparsommelighed og Arbejdsomhed, som de udvise i deres hele Liv og Virksomhed, og dels for den Selvstændighedsfølelse, som Vedkommende ere i Besiddelse

af, og som medfører, at de kun i yderste Nød ville modtage Hjælp udefra.

Saalænge denne Selvstændigheds- og Ansvarsfølelse er tilstede, er der vel ingen Fare for, at det skal gaa saaledes — som af nogle forudsagt —, at vor nuværende Form for Alderdomsforsørgelsen skal faa en uheldig Indflydelse paa vor Befolknings Energi, men naar det efterhaanden gaar op for Folk, at der er en stor Forskel paa Alderdomsforsørgelse og Fattighjælp, — hvad der nemlig endnu ikke staar klart for Vedkommende —, er det et Spørgsmaal, om ikke de frygtede uheldige Følger af Alderdomsforsørgelsesloven ville vise sig at indtræffe. Jeg nægter selvfølgelig ikke, at vor Alderdomsforsørgelseslov er et smukt og alvorligt Forsøg paa at gennemføre Tanken om Samfundets Forpligtelse overfor de gamle udslidte Arbejdere, som ikke af deres knappe Løn i de yngre Dage have kunnet lægge saa meget til Side, at de kunne sikre deres Alderdom; men ingen vil kunne nægte, at Loven aldeles forlader Tanken om Hjælp til Selvhjælp, og at den ved hele sit Princip og vel endnu mere ved den Maade, hvorpaa den gennemføres, sætter en Slags Præmie paa at lade være at opspare noget til de gamle Dage og altsaa gør sit til at nedbryde Ansvarsfølelsen i Nationen.

Det forekommer mig utvivlsomt, at Spørgsmaalet, om der i en Nation er Livskraft eller ikke, væsentlig afhænger af, om det lykkes at opretholde Selvstændigheds- og Ansvarsfølelsen hos en nogenlunde betydelig Del af Befolkningen, ogsaa i de bredere Lag, og det er denne Følelse, som jeg mener er tilstede hos den

betydeligste Del af Landbefolkningen, den egentlige Husmandsstand.

Hvor stor en Del af Landbefolkningen, der kan henregnes til den her nævnte Klasse, vil fremgaa af, at Antallet af Husmænd er dobbelt saa stort som Antallet af Gaardmænd, og at der omtrent er det samme Antal Besiddere af større Husmandslokker mellem 2 Skæpper og 1 Tønde Hartkorn, som der er Gaardmænd, nemlig omtrent 70,000, og da Forholdet paa Landbrugets Omraade er anderledes end paa det industrielle, hvor den store Bedrift mer og mer fortrænger den mindre, medens den lille Bedrift i Landbruget — i alt Fald foreløbig — har Overtaget, vil Antallet af mindre Agerbrugere utvivlsomt fremtidig tiltage meget betydeligt, en Bevægelse, som alt har vist sig i ikke ringe Omfang. Lykkes det altsaa at opretholde den her nævnte Klasse Mennesker — og sammen med Husmænd maa ogsaa stilles Besidderne af de ganske smaa Bøndergaarde — som en nogenlunde vel stillet og uafhængig Klasse Borgere, og udvikles deres Selvstændigheds- og Ansvarsfølelse tilstrækkeligt, er der skabt et kraftigt Bolværk for det bestaaende Samfund med dets Hævdelse af Ejendoms- og Personlighedsbegrebet, et Bolværk, som man vanskelig og i alt Fald ikke i det Omfang vil finde udenfor Agerbrugernes Klasse.

Nu er det ganske vist, at der alt er gjort meget og fremtidig vil blive gjort endnu mere for Opretholdelsen og Udviklingen af denne her nævnte Klasse Borgere, og her have vi jo netop en af Landbo-kommissionens største Opgaver, men noget af det aller vigtigste er selvfølgelig, at Folk sættes i Stand

til selv at holde sig oven Vand, og at der er en Mulighed for, at de Smaasummer, som kunne opsaves i de unge arbejdskraftige Dage, faa en saa god Anvendelse som muligt. Ved den store Udbredelse, som Sparekasserne have her i Landet, er der selvfølgelig opnaaet meget, men rent bortset fra, at det opsavede Beløb ved samvittighedsløs Bestyrelse af Sparekassen kan gaa tabt eller forringes, er der den Ulempe, at der i Tilfælde af Dødsfald, inden Vedkommende endnu har kunnet opspare noget af Betydning, intet er for de tilbageblevne, ligesom der ved Opsparingen gennem Sparekasser er den Mangel, at Vedkommende ikke have paataget sig en ligefrem Forpligtelse til paa bestemte Tider at præstere et opsparat Beløb og altsaa ikke i saa Henseende have nogen Klemme paa sig.

Meget vilde være opnaaet, hvis Benyttelsen af den saakaldte alternative Forsikring, hvorefter Forsikringssummen udbetales, naar den Paagældende har naaet en vis Alder eller ved hans Død, saafremt denne indtræffer forinden, blev almindelig i den her nævnte Samfundsklasse. At en Sums Udbetaling i Tilfælde af Dødsfald vil være af overordentlig Betydning, er formentlig klart, men ligesaa tydeligt er det, at det for Husmanden vil have særdeles meget at sige ved det 50de, 55de eller 60de Aar at faa udbetalt en Sum Penge, som han enten kan anvende til Afbetaling paa sin i Ejendommen sandsynligvis indestaaende Gæld eller til Forbedring af Ejendommen eller paa lignende produktiv Maade, thi man behøver formentlig ikke at være bange for, at Vedkommende skulde sætte disse gennem mange Aars Arbejde opsavede Midler over-

styr paa en ufornuftig Maade. Dertil er vor Landalmue altfor fornuftig og paaholdende, og det maa erindres, at det ikke vil gaa med en saadan Kapital som med en i Lotteriet eller paa lignende Maade erhvervet Sum, thi med en saaden forholder det sig næsten al Tid som det gamle Ord siger, at hvad der kommer let, det gaar ogsaa let.

Jeg har her kun talt om Livsforsikringens Betydning for Husmandsstanden, men det er en Selvfølge, at de samme Ræsonnementer gælde de Folk i de andre Samfundsklassers brede Lag, hvis Selvstændigheds- og Ansvarsfølelse det er muligt at holde oppe, men jeg skylder Sandheden at sige, at ligesom jeg ikke tror, at det paa Landet vil lykkes — i alt Fald foreløbig — at faa den egentlige Indsidders- og Landarbejderklasse med væsentlig paa Grund af den lave Løn udenfor den egentlige Tyendeklasse, saaledes vil vistnok ogsaa foreløbig den store Arbejderstand i Byerne, der i saa høj Grad er paavirket af Socialismen, hvis Princip netop er det modsatte af den her hævdede Forestilling om Selvstændighedsfølelsen som det centrale, stille sig afvisende overfor denne Tanke. Det maa imidlertid bestemt fastholdes, at det ikke er paa Grund af manglende Evne til at udrede Forsikringspræmien eller paa Grund af utilstrækkelig aandelig Udvikling, at Arbejderstanden i Byerne vil stille sig afvisende, og naar dette er Tilfældet, saa véd man aldrig, hvorledes det vil gaa, naar det viser sig, at der for de enkelte forsikrede Personer virkelig er opnaaet noget betydeligt ved Forsikringen, og i alt Fald er der ogsaa i Byerne udenfor Socialisternes Kreds tilstrække-

lig mange Personer, for hvem den her nævnte Form af Forsikring vil være af stor Betydning.

Den Livsforsikringsforening, i hvis Bestyrelse jeg har den Ære at sidde*), og som væsentlig har sine Medlemmer i den mindre velhavende Del af Middelstanden, har i lang Tid haft Tanken henvendt paa Muligheden af Oprettelsen af en Folkeforsikringsafdeling, og at vi særligt have haft den store Husmandsstand paa Landet for Øje, vil være forstaaeligt, naar det erindres, at vor ledende Direktør, Hr. Overretssagfører Elmqvist, som Formand i den jydsk Husmandskreditforening, der tæller omtrent 25,000 Medlemmer, er kommen i nøje Berøring med Folk af denne Samfundsklasse og har faaet et bestemt Indtryk af, at en saadan Forsikring vilde være af den største Betydning. Det var os derfor meget kært, da det i Efteraaret 1894 viste sig, at Direktørerne for Livs- og Brandforsikringsselskabet Danmark samt nogle andre paa det sociale Omraade særligt interesserede Mænd viste sig villige til at forhandle om Betimeligheden af Oprettelsen af en Folkeforsikring. Paa Møderne, i hvilke der ogsaa deltog nogle ledende Politikere af begge Ting, viste der sig strax Enighed i, at Administrationen og det nødvendige Arbejde for Sagens Fremme ved de forholdsvis smaa Forsikringer, der her kunde blive Tale om, vilde blive saa kostbar, at der maatte stilles Krav til Statskassen for at faa denne Sag ført igennem, og en Henvendelse til hans Excellence Finansministeren i saa Henseende blev Følgen

*) »Gensidig dansk Forsikringsforening Fremtiden«.

af Mødet, en Henvendelse, hvor dog kun Fordringerne løst skitseredes. Da det derefter fra forskellig Side blev gjort gældende, at Forudsætningen for, at Lovgivningsmagten kunde tage Stilling til Sagen, var den, at der fremlagdes et mere i Detail gaaende Forslag, hvori særlig Fordringerne til Statskassen præciseredes, blev der af vor Forening udarbejdet et saadant Udkast, som blev sendt til Finansministeren, og samtidig blev der gjort Tilbud fra vor Forening om mod den i Andragendet omtalte Statsunderstøttelse at tage Sagen op for Jyllands Vedkommende, idet vi bemærkede, at vi havde Grund til at tro, at et andet Forsikringselskab ikke vilde være uvillig til paa lignende Betingelser at oprette en Folkeforsikringsafdeling for Københavns og Øernes Vedkommende.

Jeg skal nu gaa nærmere ind paa de Synspunkter, som have været ledende for os i vort Udkast.

Det kunde synes naturligt, naar man skulde udarbejde et Forslag vedrørende en eller anden Form af Livsforsikringsvæsenet, da at tage Livsforsikringens Hjemstavn, England, som Mønster, og dette saa meget mere, hvad særlig Folkeforsikringen angaar, som England er det eneste Land, hvor det er lykkedes at faa Livsforsikringstanken ind i den store Befolkning. Alene af »Prudentials« Afdeling for Arbejderforsikring er der udstedt over 10 Mill. Policer med en Forsikringssum af over 100 Mill. L., men om man deraf kan slutte, at omtrent $\frac{1}{3}$ af den engelske Befolkning er livsforsikret i dette Selskab men gennemgaaende til saa smaa Beløb, at Forsikringssummen væsentlig bliver

en Slags Begravelseshjælp, eller om Medlemmerne i Almindelighed have flere Policer hver, og der her altsaa er Tale om en virkelig Livsforsikring men med et betydeligt færre Antal Medlemmer, end der er Policer, derom skal jeg ikke udtale mig. Hvor meget man nu end maa have Respekt for den Energi, hvormed der af Livsforsikringselskaberne er arbejdet og arbejdes i England, vil dog ingen kunne nægte, at Skyggesiderne ved den fri Konkurrence, den overdrevne og ofte med mindre hæderlige Midler drevne Kappestrid, dersteds ere komne frem i sin grelleste Form, og det er et Forhold, som maa undgaas paa Folkeforsikringens Omraade. De store Administrations- og Agitationsudgifter, som de engelske Selskaber vel væsentlig paa Grund af et kostbart Agent- og Averteringssystem have, vise sig at være overvældende store med Hensyn til Folkeforsikringsvæsenet. Det ovenfor nævnte store Selskab »Prudential« har saaledes i sin Arbejderforsikringsafdeling en Præmieindtægt af c. 4 Mill. L. aarlig, men deraf gaar der til Administration og Agitation c. $1\frac{3}{4}$ Mill., af hvilke der igen alene til Opkrævningen anvendes $\frac{3}{4}$ Mill. I de mindre engelske Selskabers Arbejderforsikringsafdelinger skal Udgifterne endog gaa op til omkring 60 pCt. af Præmieindtægterne.

Det forekommer mig, at vi alle let maa kunne blive enige om, at for saa vidt henved Halvdelen af Præmierne eller et saadant lignende Beløb skal gaa med til at føde Agenter, Direktører og Kontorfolk, maa man hellere lade være at rejse dette Spørgsmaal, idet det maa erindres, at det for Folk af de bredere

Samfundslag er et virkeligt Offer at undvære endog smaa Beløb.

Udenfor England er Livsforsikringstanken ikke i nogen tilsvarende Grad trængt ned i de bredere Lag, men derfor kunde det jo godt tænkes, at der et eller andet Sted kunde være truffet en Ordning, som var anbefalelsesværdig, og det er da navnlig Opkrævningsudgifterne, som man udenfor England har søgt at formindske. I Tyskland har saaledes Forsikringsselskabet »Victoria« indført den Ordning for Deltagerne i Folkeforsikringsafdelingen, at Præmierne betales ved Mærker, der ere at faa tilkøbs hos Selskabets Agenter, og som klæbes paa en Karton, som derefter ved Aarets Udgang indsendes til Selskabets Kontor. Forsendelsesudgiften er derved ganske vist formindsket, men den besværlige og bekostelige Kontrol med Agenternes Beholdning af Mærker vedbliver jo imidlertid.

Mere Opmærksomhed fortjener aabenbart den Fremgangsmaade, der er indført af »die schweizerische Lebensversicherung- und Rentenanstalt« i Zürich, som har truffet den Aftale med Regeringen, at Postvæsenets Frimærker kunne benyttes til Indbetaling af Præmier, og da den af den nævnte schweiziske Anstalt etablerede Folkeforsikringsafdeling er af temmelig ny Datum og altsaa maa antages at have høstet Nytte af de Erfaringer, som andetsteds ere indvundne, er vort Udkast for en stor Del baseret paa den schweiziske Ordning.

Ubetinget nødvendigt for en Folkeforsikring er det, at den kan glæde sig ved Sympathi saavel fra

de andre Livsforsikringselskaber som fra Publikums Side, og for at det første kan opnaas, maa den ikke komme den almindelige Livsforsikringsvirksomhed for nær. Da det nu imidlertid er saaledes her i Landet, at det saa godt som udelukkende er Folk af de mere velhavende Klasser, der for Tiden lade sig forsikre, ville de bestaaende Selskaber jo ikke blive generede af, at Personer, der ikke nu tænke paa at lade sig forsikre, indtræde som Medlemmer af Folkeforsikringen. Det maa naturligvis ikke blive saaledes, at det kunde blive fordelagtigere at lade sig forsikre i Folkeforsikringsafdelingen end i et almindeligt Selskab, men da den større Dødelighed, der er i de Samfundsklasser, som man her vil faa at gøre med, vil bringe Præmien op, saaledes at det, selv om der kan paaregnes nogen Hjælp fra Staten, vil blive dyrere at forsikre sig i Folkeforsikringsafdelingen end i andre Selskaber, er der jo ingen Fare i saa Henseende. Der vil utvivlsomt ogsaa blive fastsat et Maximum f. Ex. af 1000 Kr., for hvilket Forsikring kan tegnes for en enkelt Person i Folkeforsikringen, hvorimod det formentlig vil være ugørligt ligefrem at bestemme, hvilke Samfundsklasser der skulde have Adgang til at blive Medlemmer.

Foruden de bestaaende Forsikringselskabers Sympathi maa en Folkeforsikring ogsaa kunne regne paa Publikums Velvilje, og derfor er det vistnok heldigst, at Foretagendet ikke startes som et Kapitalist- eller, hvad der bliver det samme, som et Aktieforetagende. For et saadant vil Udbyttet til Aktionærerne eller Garanterne til syvende og sidst blive Hovedsagen, hvor meget det end ved Etableringen — og med fuld Føje — vil blive paastaet, at Hensynet til disse ingen

Rolle spiller. Ere Aktierne i Tidens Løb komne paa helt andre Hænder end oprindeligt, er det ikke meget rimeligt, at de nye Besiddere ville gøre andre Hensyn end rent økonomiske deriblandt først og fremmest Risikohensynet gældende, og det er ganske antageligt, hvor højt man kan mene at maatte ansætte Præmien for den Risiko, som jo ganske vist løbes. En Bestemmelse i Lovene om, at Udbyttet ikke maa overstige det og det Beløb, kan som bekendt sættes saaledes paa Skruer, at den ikke har meget at sige, og hvorom al Ting er, vil der altid kunne rettes Angreb paa et Aktieselskab paa Grund af for stort Hensyn til Aktionærene, og Folkeforsikringen bør være uangribelig. Tyske Forfattere klage saaledes meget over den store Dividende, som Livsforsikringsaktieselskaberne betale til Aktionærene, Dividender, der for adskillige af de største som Victoria og Germania gaa op til 20 à 30 pCt., ja for et Lübeckerselskab er det endog omtrent 50 pCt.

Folkeforsikringen maa, for saa vidt da ikke en Statsanstalt vil tage Sagen i sin Haand, efter vor Mening være bygget paa Gensidighedsprincippet, og jeg skal her bemærke, at efter de Erfaringer, som man har gjort i Tyskland, ere Omkostningerne i den Slags Foreninger gennemgaaende nogle Procent lavere end i Aktieforetagenderne. Gennemsnitlig udgør Omkostningerne i alle tyske Selskaber $10\frac{1}{2}$ pCt., men i de fleste Gensidighedsselskaber er man adskilligt lavere nede, i det ældste Gensidighedsselskab, det i Gotha, endog ved kun 5 pCt., medens flere af de store Aktieselskaber, som f. Ex. Germania, komme op paa 13 à 14 pCt., for ikke at tale om de smaa og yngre Sel-

skaber. Naar man nu gaar ud fra, at Gensidighedsprincipet er det rigtigste, indser jeg ikke, at der kan være noget til Hinder for, at bestaaende Foreninger, som ere byggede paa dette Princip, tage Sagen op ved Oprettelsen af særlige Afdelinger for Folkeforsikringen, for saa vidt da selvfølgelig disse Foreningers Bestyrelser kunne afgive Sikkerhed og Garanti for, at Foretagendet ledes paa rette Maade, en Fordring, der selvfølgelig nødvendigvis maa stilles, hvis Staten skal træde hjælpende til, og saa skal jeg tillade mig at bemærke, at enhver, der kender lidt til jydsk Provinspatriotisme, og som har erfaret, hvor mistroisk man — særlig ude paa Landet — er mod københavnske Foretagender, vil indrømme, at det er af ikke ringe Betydning, at det kan blive et jydsk Selskab, der kan tage Sagen op for Jyllands Vedkommende.

Skal en praktisk Ordning af Folkeforsikringsvæsenet kunne etableres, maa man aabenbart ikke fastholde Fordringerne til den samme Indretning og Ordning, som kendes fra den almindelige Livsforsikring, men man maa ikke være altfor bange for at prøve paa noget nyt, og idet jeg bemærker, at der i Overensstemmelse med, hvad der alt er berørt, i Folkeforsikringen foreløbig kun bør anvendes én Forsikringsform, nemlig den alternative Forsikring, skal jeg tilføje, at de ledende Synspunkter formentlig maa være, at Adgangen til at blive forsikret skal være saa billig og lidet omstændelig som mulig, at alt lægges saaledes til Rette for Medlemmerne, at de have fuld Forstaaelse af deres Stilling overfor Foreningen, og saa — hvad der er det

aller vigtigste — at Præmiebetalingen ikke blot bliver saa bekvem som mulig for Deltagerne, men at ogsaa Præmierne ikke blive væsentlig højere end ved den almindelige Forsikring, et Forhold, der paa Grund af den tidligere nævnte større Dødelighed i de mindre velhavende Samfundsklasser og de ved denne Form af Forsikring store Administrationsudgifter umuligt kan opnaas paa anden Maade, end ved at Staten træder hjælpende til ved Hævdelsen af det i vor sociale Lovgivning ogsaa paa andre Omraader opstillede Princip »Hjælp til Selvhjælp«.

Hvad nu det første Spørgsmaal om den lette Adgang til Folkeforsikringen angaar, da bør enhver Person, der er over 15 Aar, og som endnu ikke har naaet 50 Aars Alderen, kunne blive forsikret uden Erlæggelse af Indtrædelses- eller Policegebyr, selvfølgelig under Forudsætning af, at han ikke netop i Øjeblikket lider af nogen farlig Sygdom eller af en saadan snigende Sygdom, at hans Levesandsynlighed i en nævneværdig Grad derved formindskes. Han maa forpligte sig til at erlægge Præmier i mindst 1 Aar eller til at holde Foreningen fuldkommen skadesløs i saa Henseende. Det vigtigste Spørgsmaal her er aabenbart, om det kan gaa an at optage Folk uden egentlig Lægeundersøgelse. Det forekommer mig, at de omstændelige Lægeattester, der kræves ved de sædvanlige Livsforsikringer, ville blive altfor uforholdsmæssig dyre her, hvor der kun er Tale om Forsikringer til mindre Beløb, ligesom det formentlig ogsaa maa indrømmes, at det vil falde haardt at faa Folk af Almueklassen drevet til Lægen.

Andetsteds har man heller ikke været bange for

at opgive Lægeundersøgelsen. I »Prudential« kan man saaledes blive Medlem uden Lægeundersøgelse, naar man kun ønsker sig forsikret for en mindre Sum, 30 L. for en Person under 40 Aar og 20 L. for en Person mellem 40 og 60. I det tyske Selskab »Victoria«s Folkeforsikringsafdeling kan man ogsaa blive forsikret uden Lægeundersøgelse, og det samme kan ske i det ovennævnte schweiziske Selskab i Zürich, i hvilken Henseende jeg dog skal tilføje, at dette paa sidstnævnte Sted skal benyttes meget lidt. Hos os har netop nu det gensidige Forsikringselskab »Danmark« etableret en særlig Afdeling for Livsforsikring uden Lægeundersøgelse.

Det er en Selvfølge, at man, naar man undlader Lægeundersøgelser, maa sikre sig paa anden Maade mod at faa Medlemmer, til hvem man strax vil komme til at udbetale Forsikringsbeløbet, og i »Prudential« gælder ogsaa den Ordning, at det hele Beløb først udbetales, naar Vedkommende dør efter at have været Medlem i fulde 10 Aar. Har han kun været Medlem f. Ex. i 1 Aar, fradrages der 5 pCt. af Forsikringssummen, dør Vedkommende i de første 3 Maaneder af Forsikringstiden, udbetales der kun $\frac{1}{4}$, og hvis han dør efter 3 Maaneder men inden Forløbet af et Aar, faar hans Efterladte kun $\frac{1}{2}$ af, hvad der udbetales efter et Aars Forløb. Hvis Dødsfaldet skyldes et Ulykkestilfælde, udbetales dog hele Summen. I »Victoria« tilbagebetales Vedkommendes indbetalte Præmier, hvis Dødsfaldet indtræffer i det første Forsikringsaar, og Halvdelen af Forsikringssummen, naar Dødsfaldet kommer i det andet Aar. For den ovennævnte Afdeling af »Danmark« gælder den Ordning, at Selskab-

ets Forpligtelse til at udrede det forsikrede Beløb først indtræder, for saa vidt Dødsfaldet sker efter 5 Aars Forløb, og at det samlede Beløb af erlagte Præmier uden Rente tilbagebetales, hvis Dødsfaldet indtræffer i de første 5 Aar efter Forsikringens Tegning. I det oftnævnte Züricherselskab følger man den formentlig theoretisk mest korrekte Fremgangsmaade at skæln mellem, om Dødsfaldet skyldes en kronisk eller akut Sygdom, idet i sidstnævnte Tilfælde hele Forsikringssummen udbetales, selv om Dødsfaldet er indtruffet strax efter Forsikringens Tegning, og det er da ogsaa denne Ordning, som er paatænkt i den af os projekterede Folkeforsikring. Den paagældende Paragraf lyder saaledes: »Dør en forsikret Person af en akut Sygdom eller ved et Ulykkestilfælde, udbetales hele Forsikringssummen, ligegyldigt hvor lang eller kort Tid han har været forsikret. Dør han derimod af en kronisk Sygdom, hvortil han i Forsikringsøjeblikket kan have haft Spiren, altsaa f. Ex. Lungesvindst, Kræft, organisk Hjertesygdom, udbetales der, for saa vidt Døden indtræffer i de første Forsikringsaar, kun de erlagte Præmier (uden Rente). Dør Vedkommende af en kronisk Sygdom i det andet eller tredje Forsikringsaar, udbetales der henholdsvis en Tredjedel og to Tredjedel af Forsikringssummen. Indtræffer Dødsfaldet, efter at han har været fulde 3 Aar i Foreningen, udbetales hele Forsikringssummen, ligegyldigt hvilken Sygdom der foraarsager Dødsfaldet«.

Ved denne Ordning vil man formentlig her som andetsteds undgaa de uheldige Følger af at have faaet svage Personer som Medlemmer, men det bedste var selvfølgelig, hvis man kunde forhindre saadanne Per-

soner fra overhovedet at slippe ind. Dette kan man vistnok opnaa ved paa Indmeldelsesskemaet at stille visse klare og bestemte Spørgsmaal, som Andrageren selv skal besvare, Spørgsmaal, der skulle lede til at faa oplyst, hvorvidt Vedkommende lider af nogen farlig Sygdom, og da først og fremmest Tuberkulose, der som bekendt spiller en saa stor Rolle her i Landet, at ikke blot c. 13 pCt. af alle Dødsfald i København og Købstæderne skyldes denne Sygdom, men — hvad der har særlig Interesse for os her — at ikke langt fra Halvdelen af samtlige Dødsfald i den kraftige Alder hidrører fra den. I Aldersklassen fra 15 til 25 er det 42 pCt., fra 25 til 35 44 pCt., fra 35 til 45 36 pCt. og fra 45 til 55 22 pCt. af Dødsfaldene, der skyldes Tuberkulose. Det er formentlig ikke vanskeligt at stille Spørgsmaalene paa Optagelsesdokumentet saaledes, at Oplysning om nævnte Sygdoms Tilstedeværelse kan faas, saa vist som saa godt som ethvert Menneske, der lider af nogenlunde fremskreden Tæring eller Brystsvaghed, véd Besked derom.

Hertil kommer endnu, at de af Andrageren selv givne Oplysninger om hans Helbredstilstand bør attesteres af en troværdig Mand, saa vidt muligt Præst, Skolelærer, Sognefoged eller Læge, hvis en saadan er villig dertil, ligesom ogsaa Folkeforsikringens stedlige Agent eller Tillidsmand maa besvare de paa Indmeldelsesskemaet til ham rettede Spørgsmaal vedrørende Andrageren, og endelig skal Direktionen være berettiget til at skaffe sig yderligere Oplysninger om Andragerens Helbredsforhold ved Henvendelse til Vedkommendes Principal eller hvem anden, der maa antages at vide Besked om ham.

Naar det tages i Betragtning, hvor god Besked Folk paa Landet og i Provinsbyerne véd med hinanden, er der vistnok ingen Tvivl om, at det vil lykkes paa disse Steder — om Forholdene i København vover jeg ikke at udtale mig — at faa oplyst, om Vedkommende lider af Tuberkulose, selv om dette ikke skulde være opnaaet ved hans egne Oplysninger, og endelig kan man utvivlsomt ogsaa ved denne Fremgangsmaade faa Besked paa, hvorvidt Vedkommende er fordrukken, sindssyg, epileptisk eller lignende. Ganske vist hidrører kun lidt over 1 pCt. af alle Dødsfald fra Drankersygdomme, men dels tør det vistnok antages, at dette Tal er lavere end det virkelige, dels maa det erindres, at denne Dødsarsag spiller en stor Rolle mellem voxne Mænd, idet saaledes $\frac{1}{12}$ af samtlige Dødsfald mellem Mænd i Aldersklassen 45—55 hidrører fra Drik, ikke at tale om, at Drukkenskaben formindsker Modstandskraften mod Sygdomme. Om de vigtige kroniske Sygdomstilfælde Kræft, organiske Hjertesygdomme, Brights Sygdom og Sukkersyge, fra hvilke henholdsvis 5, 4, 2 og $\frac{1}{3}$ pCt. af alle Dødsfald hidrøre, kan man vel ved den her nævnte Fremgangsmaade ikke faa noget oplyst, men da dette for den vigtigste Sygdoms, Kræfts, Vedkommende heller ikke kan ske ved nogen Lægeundersøgelse, for saa vidt da Sygdommen ikke alt er bleven manifest, og da Dødsfald af disse Sygdomme ere temmelig sjeldne i de Aldersklasser, som her interesserer os, idet kun $\frac{1}{4}$ af Dødsfaldene af Kræft og Hjertesygdomme og $\frac{1}{2}$ af Brights Sygdom indtræffer inden det 55 Aar, er der jo ikke saa overordentlig meget tabt ved, at man intet faar oplyst om disse Sygdomsspirers Tilstedeværelse.

Det kan formentlig her have nogen Interesse at undersøge, hvorledes Dødsårsagerne og da særlig for de konstitutionelle Sygdommes Vedkommende fordele sig med Hensyn til de i vor Statsanstalt livsforsikrede Personer, og jeg skal i saa Henseende holde mig til de Oplysninger, der ere givne i nævnte Anstalts Festskrift af 1892. Trods den ret betydelige Sigtning, der er gaaet forud for Antagelsen, skyldes dog omtrent 10 pCt. af samtlige Dødsfald mellem Medlemmerne Tuberkulosen, og hvad der har særlig Interesse, meget over Halvdelen af disse Dødsfald ere indtrufne, inden Vedkommende naaede 50 Aars Alderen, ja adskillige endog i en meget tidlig Alder. Anderledes forholder det sig med Kræft og Hjertesygdomme. Paa hver af disse kommer c. 10 pCt. af alle Dødsfaldene, men kun $\frac{1}{10}$ ere indtrufne inden Vedkommendes 50de Aar, og for Hjertesygdommes Vedkommende ere de fleste Dødsfald endog først komne i en meget høj Alder.

Man hører undertiden den Anskuelse fremsat, at svagelige og af Livsforsikringsselskaberne derfor afviste Personer i Virkeligheden skulde leve temmelig længe, fordi de ere saa forsigtige med sig selv. Meget Materiale til at bedømme denne Sætning kan man selvfølgelig ikke have, da Livsforsikringsselskaberne i Almindelighed tabe de Personer af Syne, som de af en eller anden Grund have afvist. Vor Statsanstalt oplyser med Hensyn til et Antal af 88 Personer, som man har kunnet følge ogsaa efter Forkastelsen, at 50 ere døde af den Sygdom, der antoges at være til Stede eller dog i Udvikling, da de søgte Antagelse i Anstalten; 35 ere døde i Løbet af de første 5 Aar og 29 have levet 10 Aar eller derover.

Kan man tænke sig, at Lægerne skulde stille sig fjendtlige til Folkeforsikringen, fordi den gaar udenom dem? Dette vilde jo kun være berettiget, dersom Folk, der under de nuværende Forhold lode sig undersøge, fremtidig vilde undlade dette, men da det som tidligere bemærket vil blive Folk, der ikke for Tiden lade sig livsforsikre, der skulle være Medlemmer af Folkeforsikringen, kunne jo Lægerne ikke lide noget Tab. Jeg skal tilføje, at det forekommer mig selvfølgelig, at Folk, der paa egen Bekostning lade sig undersøge af en Læge, skulde kunne blive Medlemmer af Folkeforsikringsafdelingen paa det Vilkaar, at hele Forsikringsbeløbet udbetaltes, hvor naar end Dødsfaldet indtraf, og i saa Fald kunde det jo hænde, at Antallet af Lægeundersøgelser blev talrigere end nu. Man kunde maaske gøre den Indrømmelse til den her omtalte Lægeundersøgelse, at den indskrænkede sig til Besvarelsen af faa men vigtige Spørgsmaal, og det kunde i saa Fald maaske opnaas, at Lægestanden indlod sig paa Afgivelsen af disse Erklæringer for en forholdsvis mindre Sum.

Den næste Fordring, der maa stilles til en Folkeforsikring, er den, at alt maa være klart og overskueligt samt lagt saaledes til Rette for Medlemmerne, at disse ere klare over, hvad de skulle erlægge i Præmier, og hvorledes de skulle betale disse, hvad der vil blive Følgen af, at Betalingen undlades, hvad der fra Vedkommendes Side skal gøres, naar den stipulerede Alder opnaas, hvad den til Forsikringssummen berettigede skal foretage sig i Tilfælde af den for-

sikredes Dødsfald, i hvilket Tilfælde Vedkommende har Ret til at faa Policen omskrevet til en præmiefri, hvilket Beløb denne præmiefri Police vil komme til at lyde paa osv., hvad der formentlig alt sammen kan opnaas ved Benyttelsen af den af os projekterede Forsikringsbog, ved hvis Benyttelse vi tro at kunne give den forsikrede det klareste mulige Indblik i alle Forhold vedrørende hans Forsikring, at befri ham og Folkeforsikringsafdelingen for unødvendig Korrespondance og fritage Foreningens Agenter for at maatte give Vejledning i alle indtræffende Tilfælde.

Laan paa Policer og Tilbagekøb af disse bør ikke finde Sted for ikke at friste til Afbrydelse i Utide, men i Tilfælde af svigtende Evne til at erlægge Præmien maa Vederlaget gives Vedkommende i en præmiefri Police, dog saaledes at man bør have været Medlem et vist Antal Aar, inden man opnaar denne Ret. Ikke blot bør alt være saa klart og overskueligt som muligt, men der bør ogsaa vises den største mulige Humanitet ligeoverfor svigtende Evne til at vedligeholde den tegnede Forsikring og den lettest mulige Adgang til fornyet Indtrædelse, men paa den anden Side er det naturligvis ogsaa nødvendigt, at den fornødne Fasthed udvises ligeoverfor Medlemmerne, og en af os paatænkt Plan om Bemyndigelse for Direktionen til i visse Tilfælde at kunne eftergive Præmierne for et vist Tidsrum have vi igæn opgivet ogsaa af Hensyn til praktiske Vanskeligheder, særlig vedrørende Bogholderiet.

Det vigtigste Spørgsmaal vedrørende en Folkeforsikring er og bliver imidlertid Præmiespørgs-

maalet. For det første bør Præmierne betales paa den for Medlemmerne bekvemtest mulige Maade og Tid, og saaledes at Omkostningerne derved blive saa smaa som gørligt. Der kan ikke være Tale om at kræve aarlige, fjerdingaarlige eller endog maanedlige Præmier. Adgang til at erlægge disse ugevis maa gives, men paa den anden Side maa en saadan Betaling heller ikke være obligatorisk, eftersom det f. Ex. for mange Folk i Statens eller Kommunernes Tjeneste er mest bekvemt at erlægge Betalingen maanedsvist, naar de modtage deres Løn, og det for mange Mennesker er ubestemt, naar de bedst kunne erlægge den skyldige Præmie. For Husmandsfolk er det saaledes ofte lettest at præstere en Betaling, naar de have kunnet sælge en Gris til Andelsslagteriet, have kunnet afhænde nogle Snese Æg osv.

Dernæst maa som sagt Opkrævningen af disse Beløb ikke blive for dyr, og det besværlige Mellemregningsforhold mellem Foreningen og dens Agenter saa vidt muligt undgaas. Det forekommer mig, at meget vil kunne naas ved den af os paatænkte Ordning*), hvorefter den Forsikrede ved Begyndelsen af hvert Kvartal erholder tilstillet fra Folkeforsikringen en Karton med Plads til 13 Frimærker til et Beløb, der svarer til hans ugentlige Præmier. I Løbet af Kvartalet, naar det passer ham, skal han da købe de nødvendige Postfrimærker, klæbe dem paa Kartonen

*) Den her fremstillede Ordning passer ikke i Købstæderne, eller hvor der paa ét og samme Sted er et nogenlunde betydeligt Antal Medlemmer. Paa saadanne Steder vil Opkrævningen, selv om den skal foretages ugevis, utvivlsomt lettest kunne ske paa sædvanlig Maade ved særligt Bud.

og indsende denne til Foreningens Kontor, der saa noterer Betalingen og derefter tilstiller Vedkommende et nyt Kort til Anbringelse af Postfrimærker i det nye Kvartal og saaledes fremdeles. Det nye Kort er forsynet med en Koupon til Kvittering for Kontingentet for det forløbne Kvartal, hvilken Kupon kan afrives af den Forsikrede. Samtlige til Folkeforsikringen indsendte Kartoner med de derpaa anbragte Frimærker skal saa hvert Kvartal sendes til Generalpostdirektoratet, der derefter udbetaler Frimærkernes Beløb — dog med Fradrag af den sædvanlige Frimærkerabat af 4 pCt. — Dette er jo et ikke ringe Fradrag, men da der opnaas, at en Flerhed af Personer ved dette Forhandlingsgebyr vil være interesseret i at have til Forhandling Frimærker af den Størrelse, som der her bliver Tale om — 20, 25, 50 og 100 Øres Frimærker —, og Adgangen til let at kunne skaffe sig dem derved gøres bekvemmere, opnaas der jo ogsaa noget ved Rabatten. Indsendelsen af Kvartalsbidraget, der vil kunne ske i et almindeligt Brev, kommer saaledes kun til at koste den Forsikrede 8 Øre, og Tilsendelsen af det nye Kort, der maa kunne ske for modereret Porto, vil kun koste Selskabet 4 Øre.

Imod den paatænkte Ordning kan man naturligvis indvende, at det er meget naivt at tro, at noget Medlem saaledes betaler sin Præmie uden direkte at blive krævet. Fra den nuværende Ordning med Hensyn til Præmiernes Betaling, hvorefter ganske vist ingen erlægger det skyldige Beløb, inden han er blevet opfordret dertil, kan man formentlig ikke drage nogen Slutning, thi det er en Selvfølge, at man, naar man véd, at Beløbet vil blive affordret én, ikke betaler, før

dette Paakrav finder Sted. Lad mig nævne et Exempel fra et andet Omraade. I Provinsbyerne — i alt Fald i Aalborg — maa Borgerne selv sørge for at faa deres Skatter betalte paa Kæmnerkontoret, og der finder ikke som her i København et flere Gange gentaget Paakrav Sted, idet der kun ved Begyndelsen af hvert Halvaar sendes Vedkommende en Skattebillet, hvorpaa Skattebeløbet findes opført. Det viser sig nu, at Folk af den bedre Del af Almueklassen meget pænt sørge for at faa deres Skatter betalte i rette Tid og i saa Henseende udmærker sig fremfor den mere velhavende Del af Befolkningen, der for største Delen først erlægger det skyldige Beløb i det yderste Øjeblik.

Jeg kan ikke tro andet, end at Vedkommende — og hans Kone ikke at forglemme — ved Modtagelsen af det pæne Kort til Frimærkeanbringelse vil have faaet et ikke uvæsentligt saavel memento mori som memento solvere, men hvis han nu ikke betaler i rette Tid, ja saa maa han naturligvis rykkes, og den paa-tænkte Fremgangsmaade i saa Henseende er saaledes, at hver Agent eller Tillidsmand, af hvilke der efter Planen skal findes én i hver henholdsvis Købstad eller Landkommune, i Løbet af de første 14 Dage efter et Kvartals Udgang modtager en Liste fra Folkeforsikringens Kontor over de Medlemmer i hans Distrikt, som ikke i Kvartalets Løb have afgjort deres Betaling ved Indsendelsen af de dem tilsendte Kort i udfyldt Stand, og han skal da i Maanedens Løb enten personlig eller ved paalideligt Bud minde Vedkommende om Betalingen, for hvilken Ulejlighed han har Ret til at forlange 25 Øre af den uefterretlige Skyldner. I

Løbet af de første 14 Dage af Kvartalets 2den og 3dje Maaned erholder han paa samme Maade en Liste over de Medlemmer, som endnu ikke have afgjort deres Gæld til Folkeforsikringen for det forløbne Kvartal, og han skal da ligeledes enten personlig eller ved paalideligt Bud minde dem om deres Forpligtelser, for hvilken Mindelse han har Ret til at erholde henholdsvis 35 og 50 Øre. Han skal samtidig gøre Medlemmet begribeligt, at Følgen af, at han kommer til at staa i Restance for to Kvartaler, er den, at han vil blive suspenderet, og at han, hvis han dør i Suspensionstiden, kun vil erholde sine Indskud tilbage. Suspenderet skal et Medlem kunne være i 2 Kvartaler, men hvis han saa ikke inden disse to Kvartalers Udgang afgør sin Gæld til Foreningen, betragtes han som udtraadt, for saa vidt han da ikke har betalt Præmier saa lang Tid, at han kan erholde en præmiefri Police, i hvilket Tilfælde der — uden særligt Andragende fra hans Side — udstedes en saadan for ham.

Ved denne Ordning kommer altsaa vedkommende uefterrettelige Betaler selv til at afholde Udgiften ved hans egen Paamindelse, og det forekommer mig, at der ogsaa overfor Medlemmerne er vist den nødvendige Humanitet. Jeg skal tilføje, at det i mange Tilfælde aabenbart vil være klogt af paagældende Kommune at holde en eller anden Forsikring i Live, som Vedkommende ikke selv kan opretholde.

Naar jeg nu skal gaa ind paa det vigtige Spørgsmaal om Præmiernes Højde, skal jeg bemærke, at

Tarifen maa være udarbejdet efter $3\frac{1}{2}$ pCt. Rentefod og, for saa vidt der skal gælde en og samme Tarif for alle Medlemmer, efter den største Dødelighed noget Sted i Landet, det vil altsaa sige den københavnske. Der kunde maaske endog være Tale om at holde sig til den Dødelighed, der i København gælder for de mindre vel stillede Samfundslag, men da man som ovenfor nævnt kan gaa ud fra, at det bliver den bedre situerede Del af Husmands- og Arbejderbefolkningen, som man faar at gøre med, og da man ved de trufne Forsigtighedsregler vil have nogen Garanti for, at ikke syge Folk antages til Forsikring, er der formentlig intetsomhelst til Hinder for at bygge paa den almindelige københavnske Dødelighed, der temmelig nøje svarer til Dødeligheden blandt de fattigere Klasser i Købstæderne. Dette bliver saa meget mere tilladeligt, som Dødeligheden paa Landet er meget mindre end i Byerne, ja det kunde i den Anledning maaske være rigtigt at have to Tarifer, én for By- og én for Landbefolkningen, thi det kan jo ikke nægtes, at Landboerne vilde blive forfordelte, ved at der kun benyttes én Tarif, naar det erindres, at Dødeligheden mellem Købstadfolk i det Tidsrum af 25 Aar, som ligger mellem det 30te og 55de Aar, er omtrent dobbelt saa stor som mellem Landboere.

Vi have imidlertid ikke af forskellige Grunde voget at foreslaa mér end én Tarif.

Hvis man saa til de Nettopræmiebeløb, som i Henhold til den københavnske Dødelighed og $3\frac{1}{2}$ pCt. Rente udregnedes, vilde lægge 20 pCt. som Sikkerhedstillæg samt Udgifter ved Etableringen og Agitationen og yderligere 25 pCt. af det saaledes

fremkomne Tal til Administrationen og Opkrævningen, saaledes at der altsaa, da 25 pCt. af 120 er 30, maatte lægges $20 + 30 = 50$ pCt. til Præmierne, saa vilde man komme til de Bruttoopræmier, med hvilke en Folkeforsikring uden nogen Statshjælp maatte arbejde, naar den skulde være aldeles sikker paa at kunne klare sig, og naar man saa nogenlunde vilde lægge Erfaringerne fra den engelske Arbejderforsikring til Grund. Derefter vilde f. Ex. en 25aarig Mand ved i 25 Aar at betale én Kr. ugentlig, kunne opnaa ved 50 Aars Alderen at faa et Beløb af 1083 Kr., medens han ved at betale en lignende Præmie til vor Statsanstalt vilde opnaa at faa en Sum af 1,612 Kr. Det forekommer mig, at disse Tal — og i samme Forhold staa selvfølgelig alle de andre Talstørrelser til hinanden — vise, at det ikke godt er muligt at etablere en Folkeforsikring uden Statshjælp. Hvis man derimod opnaaede at faa en saadan og kunde indskrænke sig til at forlange et Sikkerhedstillæg af 10 pCt. til de efter ovennævnte Principer beregnede Nettopræmier, vilde en Mand i 25 Aars Alderen ved i 25 Aar ugentlig at betale én Krone kunne opnaa ved 50 Aars Alderen at faa udbetalt en Sum af 1,477 Kr., et Beløb, der ikke er saa overordentlig langt fra Statsanstaltens.

Forudsætningen for at dette kan opnaas, og hvorved altsaa i det væsentlige det Princip hævdes, at alt, hvad Interessenterne indskyde, ogsaa virkelig kommer dem til Gode, er som bemærket det, at Staten anser denne Sag for at være af saa stor almen Interesse, at den er villig til at give et Tilskud. Paa et lignende Omraade er Staten traadt hjælpende til, nemlig ved Husmandskreditforeningerne, idet den dels har afholdt

samtlige Udgifter ved disse Foreningers Etablering, dels vedblivende bestrider Omkostningerne ved Panternes Taxation og endelig har givet Rentegaranti for Husmandskreditforeningsobligationerne. Paa samme Maade forekommer det mig, at der var Rimelighed for, at Staten afholdt Udgifterne ved Folkeforsikringens Etablering samt ved Forsikringsforholdets Stiftelse, og endelig kunde den i Stedet for at give Rente-Garanti afholde de ved Driften nødvendigvis forbundne Udgifter. Hvilke Summer, der vil medgaa til disse Ting, er det paa Forhaand umuligt at sige, men vi have, efter den Erfaring som vi have fra den for nogle Aar siden oprettede Forsikringsanstalt for danske Værnepligtige, ansat Udgiften ved hvert Forsikrings Tilblivelse til 6 Kr. én Gang for alle, og det aarlige Tilskud for hver bidragydende Medlem til 4 Kr. for de første 4,000, 3 Kr. for de næste 4,000 og 2 Kr. for hvert Medlem ud over 8,000, i hvilken Henseende jeg skal tilføje, at for saa vidt det aarlige Præmiebeløb gennemgaaende bliver 25 Kr. pr. Medlem, vil der jo af det Folkeforsikringen givne Tilskud alene gaa én Kr. fra for hver forsikret Person, naar Frimærkerabatten paa 4 pCt. tages med i Betragtning, saaledes at det oppebaarne Tilskud altsaa kun bliver henholdsvis 3, 2 og 1 Kr. pr. Individ, og under dette Beløb tror jeg, at enhver vil indrømme, at man ikke kan gaa, hvor billig og praktisk end Administrationen kan blive ordnet. Derimod kan det nok tænkes, at Forsikringsforholdets Stiftelse ikke behøver at koste 6 Kr. pr. Forsikring, men vi have nævnt dette Tal, fordi det som ovenfor nævnt passer paa et andet lignende Omraade.

Hvor store kunne nu Statens aarlige Udgifter

blive ved disse Tilskud? Lad os tænke os, at Foretagendet har slaaet an, og at der efter 10 Aars Forløb er 24,000 Medlemmer, og at der altsaa gennemgaaende kommer 2,400 Medlemmer hvert Aar. Udgiften til Forsikringsforholdets Stiftelse er altsaa mellem 14 og 15,000 Kr. aarlig, og Tilskudet til Administrationen er gaaet op til 60,000 Kr. aarligt, men da deraf 24,000 Kr. gaa fra til Frimærkerabatten, bliver der til den egentlige Administration kun et Beløb af 36,000 Kr., eller hvis Præmieindtægten regnes til 25 Kr. pr. Individ aarligt, 6 pCt. af hele Præmiebeløbet.

Det er en Selvfølge, at der maa vises den største Forsigtighed med Statstilskuddene, saaledes at f. Ex. Bidraget til Forsikringsforholdets Stiftelse kun bliver udbetalt, naar det er Personer, der baade kunne og ville betale deres Præmier, der optages som Medlemmer, men de nødvendige Forholdsregler i saa Henseende ville formentlig let kunne tages. Det er ogsaa en Selvfølge, at der maa drages Omsorg for, at Bestyrelsen ledes paa bedst mulig og paa billigst mulig Maade, og der maa derfor paa samme Maade som ved Husmandskreditforeningerne være en af Staten ansat og af Staten lønnt Revisor, hvem Tilsynet paahviler, og som er udrustet med ikke ringe Myndighed. Ved Husmandskreditforeningerne er han saaledes ikke alene Regnskabsrevisor, men han har tillige et kritisk Tilsyn med hele Virksomheden.

Jeg skal endnu kun ganske kort berøre et Par Forhold.

Hvis det bliver det gensidige Selskab »Fremtiden«,

der kommer til med Statens Understøttelse at tage Sagen op for Jyllands Vedkommende, vil det aabenbart til at begynde med være rigtigst, at det bliver den Myndighed, der nu er i Besiddelse af Selskabsviljen, som bliver den raadende ogsaa for Folkeforsikringsafdelingen, og det maa da være Staten, der gennem sin Revisor drager Omsorg for, at Folkeforsikringsafdelingens Medlemmer ikke blive satte til Side, men det kan jo ogsaa tænkes, at der strax paa en eller anden Maade kan gives denne Afdelings Medlemmer Indflydelse paa Styrelsen, et Forhold, som jeg her ikke skal komme ind paa.

Endelig skal jeg med Hensyn til Præmierne bemærke, at det kun kan være rent foreløbig, at disse fastsættes som i Udkastet foreslaet. Hvis det ved de 5aarige Opgørelser viser sig, at Aktiverne ere større end nødvendigt til at dække Forpligtelserne og til at danne et passende Reservefond, saaledes at altsaa i Virkeligheden Præmierne have været højere end fornødent, skal Forandring gøres paa den Maade, at Forsikringssummerne sættes op til, hvad de kunde være ved de betalte Præmier. Omvendt maa Forsikringssummerne sættes ned, hvis det ved de 5aarige Opgørelser skulde vise sig, at Aktiverne ikke dække Forpligtelserne. Det forekommer mig, at man i saa Fald har taget det fornødne Hensyn til selve Forsikringsforeningen og til dens Medlemmer, og naar der saa endelig drages Omsorg for, at intetsomhelst af de indbetalte Præmier bruges til Agitationen, Opkrævningen eller Administrationen, men at alt, hvad der af Interessenterne indbetales, anbringes paa en fuldt ud betryggende Maade, og dette kan jo den af Stater

ansatte og lønnede Revisor paase, kan jeg ikke indse, at der for Staten kan være stor Betænkelighed ved at give et Tilskud til et Forsøg paa at bringe Livsforsikringstanken ind i videre Kredse af Befolkningen, end Tilfældet er nu. Mislykkes Forsøget, ja saa viser det sig, at Sagen maa gribes an paa en anden Maade, men saa er der da i alt Fald indvundet Erfaringer og gjort et vel ment Forsøg paa at højne Selvstændighedsfølelsen i Samfundets bredere Lag.
